

BH2020. 45.

I. Az üzletszabályzat általános szerződési feltételnek minősítése szempontjából nincs jelentősége a szabályzat terjedelmének, formájának, rögzítése módjának. A lízingszerződéshez az üzletszabályzat fizikailag is összekapcsolásra került, így megállapítható, hogy azt a fogyasztó megismerte és elfogadta az a szerződő felek megállapodásának részévé vált [1959. évi IV. tv. 205/A. §, 205/B. § (1) bek.].

II. A lízingszerződés futamidő lejárta előtti felmondása a szerződést a jövőre nézve szünteti meg. A felek további szerződéses szolgáltatásokkal nem tartoznak, a már nyújtott szolgáltatás szerződésszerű pénzbeli ellenértéke teljesítendő, a szerződésszegő lízingbevevővel szemben a szerződésszerű teljesítés elmaradásából eredő kár érvényesíthető [1996. évi CXII. tv. 2. számú melléklet I/11. pont, 1959. évi IV. tv. 319. § (2) bek., 1997. évi LXXXVI. tv.].

III. Nem világos, nem érthető a devizaalapú pénzügyi lízingszerződés általános szerződési feltételeinek a fogyasztó lízingbevevő fizetési kötelezettségét szabályozó kikötése, ha az árfolyamkockázat viselése - az árfolyamkockázat mibenlétére, a lízingbevevő fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatására, kockázatviselése mértékére vonatkozó, a fogyasztó lízingbevevő részére nyújtott kifejezett tájékoztatás hiányában - csak kikövetkeztethető az általános szerződési feltételek több, különböző helyen, nem áttekinthető szerkezetben szereplő rendelkezéseinek egybevetése és együttes értelmezése alapján [1959. évi IV. tv. 209. § (1) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes 2008. április 25-én lízingszerződést kötött az I. rendű alperessel gépjármű megvásárlásának finanszírozására. A szerződés tartalmazta az első lízingdíj összegét (1 800 000 Ft), a havi rendszeres lízingdíjak összegét (93 712 Ft), a mértékadó devizanemet (CHF), a fizetendő összes lízingdíj összegét (13 045 440 Ft), valamint az I. rendű alperes nyilatkozatát arra, hogy a kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) általa választott elszámolási módja a fix törlesztőrészekkel rendelkező devizaalapú finanszírozás, vagyis a havi fix konstrukció, amely szerint a kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) elszámolása a futamidő végén történik, fizetendő kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) esetén a futamidő - azonos törlesztőrészek mellett - meghosszabbodik, a visszajáró kamatváltozás II.-t (árfolyamváltozást) a lízingbevevő a lízingbevevőnek visszautalja. Az I. rendű alperes kijelentette a szerződés aláírásával, hogy a szerződés hátoldalán levő üzletszabályzatban (PLA/2005.06.01.) foglaltakat megismerte,

megértette, a szerződés aláírásával magára nézve kötelezőnek ismerte el.

[2] A felperes PLA/2005.06.01. számú gépjármű-lízingtevékenységre vonatkozó üzletszabályzata I.1. pont alatt a lízingszerződés törvényi fogalmát, I.6. pont alatt a normál devizakonstrukciót, I.7. pont alatt a havi fix konstrukciót, I.10. pontban a lízingdíjat, I.18.b. pontban a kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) fogalmát, képletét, I.17. pont alatt a rendkívüli árfolyamesemény meghatározását tartalmazta. A VII.3. pont a lízingbevevő szerződésszegése miatti felmondás esetét szabályozta a lízingszerződés megszűnése okaként, amelyhez kapcsolódóan rögzítette, hogy a lízingbeadó a lízingbevevőtől olyan mértékű kártérítést követelhet felmondás esetén, amely abba a helyzetbe hozza, amelybe akkor került volna, ha a lízingbevevő szerződészerűen teljesít (VII.3.b. pont). A VIII. pont a fix devizakonstrukcióra vonatkozó külön rendelkezésekre vonatkozott: az 1. pont szerint a lízingszerződés futamideje a felek külön nyilatkozata nélkül meghosszabbodik a kamatváltozás II. megfizetésének fizetési határidejével, a 2. pont szerint az esedékessé vált lízingdíjakra jutó kamatváltozás II. a lízingbeadót a lízingdíjak fizetési esedékességének ténye napjával illeti meg, elszámolása, megfizetése viszont úgy történik, hogy a kamatváltozás II. teljes összegét a lízingbeadó az utolsó lízingdíj esedékessége napjára számítja ki, havi részletekben teljesítendő mértéke nem haladja meg mértékadó lízingdíj nagyságát, esedékessége az utolsó lízingdíj esedékességét követő 30. nap.

[3] Az I. rendű alperes lízingszerződésből eredő fizetési kötelezettségének biztosítékként a II. rendű alperes kezességet vállalt a felperessel 2008. április 25-én kötött, garanciaszerződésnek nevezett szerződésben.

[4] Az I. rendű alperes szerződéses fizetési kötelezettségének maradéktalanul nem tett eleget, ezért a felperes 2015. július 29-i, mindkét alpereshez intézett fizetési felszólítása eredménytelenségét követően 2015. augusztus 31-én - 2015. szeptember 23-ára - a lízingszerződést felmondta.

[5] Az I. rendű alperes a finanszírozott gépjárművet a felperes részére visszaszolgáltatta, amelyet a felperes a 2016. március 9-i adásvételi szerződéssel internetes árverés eredményeként 1 260 000 Ft vételárért értékesített.

[6] A felperes a 2016. április 7-i elszámolásában az I. rendű alperes lízingszerződésből eredő tartozását 4 367 558 Ft-ban határozta meg.

A felperes keresete és az alperesek ellenkérelme

[7] A felperes keresetében kártérítés címén kérte az alperesek egyetemleges marasztalását 4 367 114 Ft tőke, 25 827 Ft lejárt késedelmi kamat és a tőke után további járulékok egyetemleges megfizetésében.

[8] Az I. és II. rendű alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és a másodfokú határozat

[9] Az elsőfokú bíróság ítéletében a kereset szerint egyetemlegesen kötelezte az alpereseket 4 392 941 Ft tőke és járulékaik megfizetésére.

[10] Az I. rendű alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[11] A jogerős ítélet indokolásában a másodfokú bíróság rögzítette, hogy az elsőfokú eljárásban valamennyi releváns tényállási elem feltárára került, a járásbíróság a megállapított tényállásból helyes, részletesen megindokolt jogi következtetéssel adott helyt a keresetnek,

amellyel a másodfokú bíróság teljes mértékben egyetértett. Osztotta a törvényszék az elsőfokú bíróság álláspontját, hogy a felek a lízingszerződésben megjelölt, PLA/2005.06.01. számú üzletszabályzatot tették megállapodásuk részévé, az általános szerződési feltételeket az I. rendű alperes megkapta és elfogadta. A szerződéskötési szabadság elvéből következően lehetősége volt a feleknek a korábbi üzletszabályzat tartalma szerint létrehozni megállapodásukat. Nem érintette az alperesek fizetési kötelezettségét, hogy a szerződéskötéskor a felperesnek már újabb üzletszabályzata is hatályban volt. Hangsúlyozta a másodfokú bíróság, hogy a 2008. április 25-i szerződéskötést követően az I. rendű alperes hét éven keresztül fizetési kötelezettségének a szerződés szerint eleget tett, nem vitásan a felperes is teljesítette szerződésből fakadó kötelezettségét, ezért a felek közti szerződés létre nem jöttére nem lehet megalapozottan hivatkozni.

[12] Leszögezte a törvényszék, hogy a felperes kereseti igényét kártérítés jogcímén érvényesítette, az I. rendű alperes kártérítési kötelezettsége az üzletszabályzat VII.3.d. (helyesen: b.) pontján alapult a lízingszerződésnek a lízingbevevő szerződésszegésén alapuló felmondása miatt. A késedelmi kamat jogalapját az üzletszabályzat VI.2. pontja, esedékességét a VII.3.c. pont rendezte. A felmondás tekintetében az üzletszabályzatösszegszerűségi kitéltelt nem támasztott, VI.4.a. pontja szerint megalapozta a szerződéses kötelezettség elmulasztása, megállapítható volt továbbá a felperes megelőző fizetési felszólításának eredménytelenségével annak teljesülése is, hogy a lízingbevevő 15 napos fizetési késedelmét követően tartozását írásbeli felszólításra, póthatáridőben sem teljesítette. Az I. rendű alperes hivatkozásától eltérően nem érintette a felmondás jogszerűségét az utólagos elszámolás, nem kellett vizsgálni a perben a felmondást évekkal követő jogszabályi rendelkezések eredményeként, a szerződéses jogviszony egészére nézve az I. rendű alperes esetleges túlfizetését.

[13] Tévesnek találta a másodfokú bíróság az I. rendű alperes hivatkozását a felek megállapodásának hiányára az árfolyamkockázat viselésére, az ügylet árfolyamkockázatára vonatkozó tájékoztatás elmaradása körében is. A perbeli szerződés megkötéséhez kapcsolódóan kockázatfeltáró nyilatkozat külön okiratban nem készült, erre vonatkozó kötelezettség azonban a felperest az rHpt. pénzügyi lízingszerződésre nem vonatkozó 203. § (6) és (7) bekezdése szerint nem terhelte. Az üzletszabályzat I.18.b. és c. pontjai kiterjedtek arra, hogy a lízingdíj egyedi szerződésben megjelölt összegét a forint és a svájci frank egymáshoz viszonyított árfolyamának változása módosítja, az I.17. pont nevesítette a rendkívüli árfolyameseményt a mértékadó árfolyamot legalább 150%-kal meghaladó árfolyamként. Figyelemmel volt továbbá a törvényszék a devizaalapú fogyasztóikölcsön-szerződések egyes rendelkezéseinek a tisztességtelenségéről szóló 2/2014. PJE határozatára (továbbiakban: 2/2014. PJE határozat), amely szerint devizaalapú fogyasztói-kölcsön-szerződésnek, a perbeli pénzügyi lízingszerződésnek az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szabálya tisztességtelensége akkor vizsgálható és állapítható meg, amennyiben az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor, a szerződés szövegére, a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra figyelemmel nem világos, nem érthető. Megállapítható volt az adott ügyben az egyedi szerződés és a részévé vált üzletszabályzat rendelkezései alapján a hivatkozott jogegységi határozatban írt szempontrendszer alkalmazásával, hogy az I. rendű alperes kellő tájékoztatást kapott az árfolyamkockázat viseléséről. A perbeli szerződés tartalma a mértékadó devizanem CHF kitételére figyelemmel egyértelmű abban, hogy a peres felek devizaalapú szerződést kötöttek. Az üzletszabályzat I.7., 12., 17., 18.b. és c., II.4., III.1.b. és VIII. pontjainak tartalmából, azok együttes értelmezéséből pedig egyértelmű kellett legyen az I. rendű alperes számára az is, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat fennáll, kedvezőtlen irányú változásának terheit kizárólag ő viseli. Világos a megjelölt rendelkezésekből, hogy az

árfolyamváltozás maga után vonja a fogyasztó fizetési kötelezettsége változását. Az egyedi szerződésből, az üzletszabályzat fix devizakonstrukcióra vonatkozó I.7. pontjából, VIII. fejezete szabályaiból kitűnően a forint gyengüléséből adódó árfolyam-különbözet megfizetése, a rendkívüli árfolyamesemény esetét kivéve, oly módon történik, hogy a futamidő meghosszabbodik, az I. rendű alperesnek a törlesztőrészleteket a futamidő letelte után is fizetnie kell. A vizsgált rendelkezések egyértelműen és átláthatóan tartalmazzák, hogy a felperesnek a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális eladási árfolyam változása függvényében árfolyamváltozást fizetnie kell, amelynek felső határa nincs.

[14] Utalt egyúttal a másodfokú bíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. (a továbbiakban: rPtk.) 205. § (2) bekezdése mellett az rPtk. 231. § (1) és (2) bekezdésében foglalt rendelkezések alapján arra is, hogy a pénzügyi lízingszerződés teljesítésekor irányadó árfolyam szabályából következően, a kedvezőbb kamatmérték mellett devizában eladósodó fél viseli az árfolyamváltozás hatását, ezért a kikötés az rPtk. 209. § (1) és (5) bekezdése alapján önmagában nem minősülhet tisztességtelennek. A felek szerződésének tartalma, az árfolyamkockázatot és az árfolyamváltozás hatását az I. rendű alperesre terhelő rendelkezések kielégítik az rPtk. 205. § (3) bekezdésében írt követelményt a világosság és az érthetőség szempontjából. Az I. rendű alperes alappal nem gondolhatta, hogy az árfolyamkockázat nem valós, illetve hogy csak korlátozott mértékben terheli. A felek közti szerződés részévé vált üzletszabályzat rendelkezései a megadott tájékoztatás tekintetében nemcsak az rPtk. szabályainak, de az Európai Unió Bírósága C-51/17. számú ítélete elvárásainak is megfelelnek.

[15] Rögzítette végül a jogerős ítélet, hogy az I. rendű alperes általánosságban hivatkozott a perben a felperest érintő közérdekű perre, a kérdéses ítélet megállapításainak azonban az alperesek teljesítési kötelezettségére nem volt kihatása. Rámutatott a másodfokú bíróság, hogy vitássá tett elszámolását illetően a felperes érthető, átlátható, konkrét számadatokat tartalmazó kimutatással szolgált a perben, nemcsak számítása végeredményét, a követelés végösszegét, de számítását is megadta. A folyószámla-adatokkal, az elszámolással szemben az I. rendű alperes vitatása általános jellegűnek minősült, nem alapult konkrét számszaki eltéréseken.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[16] Az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésével elsődlegesen új határozat meghozatalát és a kereset elutasítását, másodlagosan az eljárás megismétlését kérte.

[17] Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 213. §-ába, 121. § (1) bekezdés c) pontjába, 122. § (1) bekezdésébe, 164. § (1) bekezdésébe, az rPtk. 321. §-ába, 303. § (3) bekezdésébe, 198. §-ába, 205. § (3) bekezdésébe, 205/B. §-ába, 209. § (1) és (4) bekezdésébe, a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztóikölcsön-szerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben (a továbbiakban: DH1. tv.) rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2. tv.) 5. § (2) bekezdésébe ütköző módon jogszabálysértő. Serti továbbá a 2008/48/EGK irányelvet, a 2/2014. PJE határozatot, az Európai Unió Bírósága C-51/17. számú ügyben hozott ítéletét, nem felel meg az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) bekezdésének.

[18] Állította, hogy az rPp. 213. §-ának sérelméhez vezetett az ügyben a kártérítési kereset elbírálása, ugyanis a marasztaló döntés érdemi indokolása elmaradt. Hangsúlyozta a lízingbevevőt a lízingszerződés szerint, annak fennállása alatt terhelő vételár,

használatdíj-fizetési kötelezettséget, azt, hogy a lízingtárgy visszaadásával a lízingbevevőt vételár, használati díj megfizetése nem terheli, továbbá azt is, hogy a felperes által csatolt kimutatásokban nem volt két egyező számadat az alperesek tartozására. Kiemelte az ÁSZF VII.3.i. pontját, amely szerint az értékesített lízingtárgynak a lízingbevevő tartozását el nem érő vételára esetén a különbözetet a lízingbevevőnek kártérítésként kell megfizetnie. A lízingtárgy visszaszolgáltatásával a felperest legfeljebb kártérítés illeti meg, tőke lízingdíjat, kamatot, költséget, árfolyam-különbözetet kártérítés jogcímén nem kérhet.

[19] Kifejtette, hogy központi kérdését jelentette a pernek a felek jogügyletére irányadó üzletszabályzat azonosítása. A felperes egyik üzletszabályzatát közérdekű ítélet érintette, megállapításait azonban az ügyben eljáró bíróságok nem vették figyelembe. Az rPp. 164. § (1) bekezdés, 122. § (1), 121. § (1) bekezdés c) pontjának azért nem felel meg a felülvizsgálni kért határozat, mert abból nem egyértelmű, hogy a marasztalási kereset elbírálására melyik szerződésszámú üzletszabályzat irányadó. Az sem került feltárásra, hogy a hirdetmény szerint milyen fizetési kötelezettség terhelte az I. rendű alperest. Kiemelte védekezéséből, hogy a szerződés megkötésekor, az aláírt megállapodásban megjelölt üzletszabályzat már nem volt hatályos. A perben nem került fel adat arra, hogy a felperes megküldte volna az I. rendű alperesnek a szerződéskötéskor hatályos üzletszabályzatot. Az I. rendű alperes részére a lízingszerződés megkötésekor csak az abban megjelölt, már nem hatályos üzletszabályzat került átadásra. Az ügyben eljáró bíróságok a szerződéskötéskor hatályos üzletszabályzatot vizsgálták, abból adódóan a hatálytalan I.17. pontot vizsgálták a rendkívüli árfolyamesemény fogalmára, nem vizsgálták az üzletszabályzat VIII. pontja alapján az árfolyamváltozás futamidő alatti megfelelő kiterhelését annak ellenére, hogy vonatkozott minderre a Kúria Gfv.VII.30.112/2015/5. számú közérdekű perben hozott ítélete is. Állította, hogy a felek közti szerződés felmondásáig árfolyamváltozás nem volt kiterhelhető, nem csupán az üzletszabályzat adott rendelkezésének semmissége miatt, de a rendkívüli árfolyamesemény szabályának alkalmazásával sem, mivel a kérdéses időben nem mozdult el az árfolyam az irányadó üzletszabályzatban nevesített, 150%-os mértékben. Megjegyezte, hogy a szerződéskötéskor hatályos üzletszabályzat 25%-os árfolyam-emelkedést tekint a futamidő alatt kiterhelhető, rendkívüli mértékűnek.

[20] Álláspontja szerint - ahogy arra védekezését is alapította - a keresetre egyedül az I. rendű alperes által aláírt egyedi lízingszerződés alkalmazható. Fellebbezési hivatkozását, miszerint a szerződéskötéskor hatályos szerződési feltételeknek a szerződés részévé válását, valamint a hirdetmény fizetési kötelezettségre vonatkozó rendelkezéseit vizsgálni kellett, a törvényszék figyelmen kívül hagyta.

[21] Hangsúlyozta, hogy nem folyt bizonyítási eljárás a kereset összecszerűsége tekintetében sem. A felperes sem kereseti igénye összegét, sem a felmondás jogszerűségét nem bizonyította, nem szolgáltatott átlátható, nyomon követhető, az egyes befizetések szerződésszerű elszámolására kiterjedő kimutatást az I. rendű alperes tartozására, annak összetevői jogcímenkénti lebontásával. Ebből következett, hogy az I. rendű alperes nem tudott megfelelően védekezni a perben. Nem történt meg a perben az összecszerű marasztalási kereset jogcímeinek feltárása, a késedelmikamat-fizetési kötelezettség megfelelő vizsgálata sem.

[22] Hiányosnak találta a jogerős ítélet indokolását az árfolyamváltozás körében is, mivel álláspontja szerint árfolyamváltozás érvényes devizaalapú jogügylet esetén csak a szerződés megszűnésekor volt kiterhelhető, az az adott ügyben megfizetésre került a lízingtárgy visszaadásával, az ezt követően elmaradt haszonként követelt további árfolyamváltozás kiterhelésére nincs jogszerű lehetőség. Az árfolyamváltozásként megjelölt kereseti összetevő elmaradt haszonként, felmerült kárként nem értékelhető.

[23] Hivatkozott arra is, hogy semmisségi kifogása tekintetében - a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (továbbiakban: Bszi.) 24. § (1) bekezdés *c)* pontjával, az rPp. 164. § (1) bekezdésével szemben - nem volt az ügyben a 2/2014. PJE határozatnak megfelelő bizonyítási eljárás az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás feltárására. A szerződés egyedi része az árfolyamkockázatra egyáltalán nem tartalmazott utalást, ahhoz kapcsolódóan az üzletszabályzat nem kiegészítő, hanem az egyedi szerződéstől ellentétes rendelkezéseket tartalmazott. Az rPtk. 205/C. §-ának irányadó szabálya szerint az üzletszabályzatban megadott, az egyedi szerződéstől ellentétes fogalom meghatározások, fogalmak nem váltak a felek szerződésének részévé. Kockázatfeltáró nyilatkozat, továbbá az üzletszabályzatnak a kockázatvállalás konkrét tartalmát egyértelművé tévő rendelkezései hiányában az I. rendű alperes nem kötelezhető árfolyam-különbözet megfizetésére. Sem az egyedi szerződés, sem az üzletszabályzat fogalom meghatározó, fix devizakonstrukcióra vonatkozó rendelkezéseiből nem derül ki, hogy a forint gyengülése esetén a fogyasztó fizetési kötelezettsége növekszik, illetve hogy mértéke korlátlan. Az üzletszabályzat I.18.b. pontja ezenfelül kifejezetten megtévesztő, mivel kamatváltózásként nevesíti a tartalmában árfolyamváltozásra vonatkozó esetkört. Az árfolyamváltózásként fakadó kockázat fogyasztó általi mérlegelését, értékelését tovább nehezíti, hogy nem tekinthetők át a devizakonstrukcióval kapcsolatos, egymástól elszigetelten, az üzletszabályzat különböző fejezeteiben rögzített szabályok összefüggései. A bizonyítási eljárás nem támasztotta alá, hogy a felperes felhívta az I. rendű alperes figyelmét arra, hogy forint gyengülése esetén korlátlan mértékben emelkedhet a fizetési kötelezettsége. Mindez a támadott kikötések tisztességtelenségét, érvénytelenségét eredményezi az rPtk. 209/A. § (2) bekezdése szerint.

[24] Megjegyezte, hogy a tisztességes eljáráshoz való joga teljesüléséhez szükséges az Európai Unió Bírósága C-51/17. számú ügyben hozott ítéletének érvényre juttatása. A felülvizsgálni kért ítéletben vizsgált üzletszabályzatbeli rendelkezések nem felelnek meg az Európai Unió Bírósága hivatkozott döntésében foglaltaknak, mivel nem tartalmazzák a forint súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének törlesztőrészletekre gyakorolt hatását, sem pedig, hogy gazdaságilag nehezen elviselhetővé válhat a fogyasztó számára a szerződés teljesítése. Kiemelte, hogy a szerződést annak megkötése előtt kellő időben nem kapta meg áttanulmányozásra. Egyebekben a megjelölt rendelkezések átolvasásával nem is lett volna képes felismerni a forint leértékelődésével járó gazdasági következményeket, a pénzügyi kötelezettségei teljesíthetőségére gyakorolt hatást.

[25] Előadta továbbá, hogy az üzletszabályzat VI.4.a. pontja 15 napot meghaladó fizetési késedelem esetére tette lehetővé a szerződés azonnali hatályú felmondását, amelyre alapítottan az I. rendű alperes hivatkozott a perben arra, hogy nincs jogszabályi lehetőség a felmondási ok ítélettel való pótlására. Az rPtk. 525. § (1) bekezdés *e)* pontja alapján vizsgálni kellett volna, hogy a túlfizetések mellett maradt-e fenn olyan lízingbevevői lejárt tartozás, amely megalapozta a jogügylet teljes lejárttá tételét. Megjegyezte, hogy érvénytelen jogügylet felmondása nem lehet érvényes, a felmondásnak szerződésen kell alapulnia (rPtk. 321. §). Amennyiben a szerződés felmondása jogszabály megkerülésére irányul, a felmondás semmis az rPtk. 200. § (2) bekezdése, 199. §-a szerint. Amennyiben viszont a felmondás érvényes, a hozzáfűzött joghatást nem váltja ki, mivel a szerződés nem azonnali hatállyal eszközölt felmondással, hanem előtörlesztéssel szűnt meg idő előtt. Amennyiben a felmondás nem tartalmazza az rPtk. 302. § *b)* pontjában írtakat, nem jogszerű, a jogosult késedelme a kötelezett egyidejű késedelmét az rPtk. 303. § (2) bekezdése szerint kizárja. A felperes felmondásából nem állapítható meg, hogy milyen feltételek alapján mondta fel a szerződést, amennyiben volt késedelem, a felmondásnak - jognyilatkozati hibája miatt - joghatások nem tulajdoníthatók, a felmondás az I. rendű alperessel szemben

hatálytalan. Az I. rendű alperes hivatkozását a jogerős ítélet nem bírálta el, a felmondás jognyilatkozati hibáival az ügyben eljáró bíróságok nem foglalkoztak.

[26] A Gfv.VII.30.112/2015/5. számú közérdekű ítélettel a Kúria az üzletszabályzat valamennyi felmondási okát VI.4.a-i. pontokig terjedően érvénytelenítette, a Magyar Nemzeti Bank felhívására a felperes a közérdekű ítélet rendelkezéseit valamennyi üzletszabályzatára kiterjesztette. Érvénytelenítette a Kúria a VIII.4. pontot is, ezért legfeljebb a havi fix összegű lízingdíj kérhető a futamidő végéig. A felperes a perben nem ezt tette, a felmondáskor az I. rendű alperesnek jelentős túlfizetése volt, ami kizárja a lejárt követelés érvényesítését vele szemben. A túlfizetés legfőbb okát az jelentette, hogy a felperes a fix havi lízingdíj ellenére kiterhelt egyéb ügyviteli költséget, szerződéskezelési díjat is, valamint 2013-tól minden hónapban árfolyamváltozást, annak kamatát, amelyre szerződésmódosítás nélkül nem volt joga, a megjelölt körben az I. rendű alperes fizetési kötelezettségében a felek nem állapodtak meg. A szerződés alapján tisztességtelenül felszámított összeget (48 490 Ft) a felmondáskor a lejárt tartozásba be kell számítani. A DH2. tv. 4. § (1) bekezdése, 5. § (2) bekezdése alapján a 48 490 Ft tisztességtelenül felszámított összeg arányos részét előtörlesztésként kell figyelembe venni. A felmondás érvénytelensége, hatálytalansága miatt a jognyilatkozat nem tette lejárttá a jogügyletet, a felperes nem lejárt követelést érvényesített a perben (rPp. 122. §).

[27] A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban fenntartására irányult.

A Kúria döntése és jogi indokai

[28] A Kúria a jogerős ítéletet a rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az alábbiak szerint jogszabálysértőnek találta.

[29] Elsőként rögzíti a Kúria, hogy a másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül foglalt állást a felek közti lízingszerződés megkötésekor az annak részévé vált üzletszabályzatról. Az rPtk. 205/A. § (1)-(3) bekezdései értelmében ahhoz, hogy valamely szerződési feltétel általános szerződési feltételnek minősüljön és ekként funkcionáljon adott szerződés tartalmának meghatározása során, az szükséges, hogy az egyik fél több szerződés megkötése céljából egyoldalúan, a másik fél közreműködése nélkül előre meghatározza, szükséges ezenfelül, hogy az így meghatározott feltételeket a felek egyedileg nem tárgyalták meg. Ahhoz pedig, hogy az így kidolgozott általános szerződési feltétel részévé váljon a szerződő felek megállapodásának, tartalmának megismerését és elfogadását követeli meg a másik fél részéről az rPtk. 205/B. § jelen ügyben releváns (1) bekezdése.

[30] Az előző szempontrendszernek a perbeli szerződés részévé tett PLA/2005.06.01. számú üzletszabályzat maradéktalanul megfelel, mivel azt a felperes nem vitásan előre, több szerződés megkötése céljából, egyoldalúan állította össze, az I. rendű alperessel egyedileg nem tárgyalta meg. Az üzletszabályzat általános szerződési feltételnek minősítése szempontjából nemcsak a szabályzat terjedelme, formája, rögzítésének módja volt közömbös, de annak az utóbb bekövetkezett körülménynek sem volt jelentősége, hogy a felperes utóbb - a 2005. június 1-jétől alkalmazott üzletszabályzata helyébe lépő - új szerződési feltételeket dolgozott ki, és az új üzletszabályzatát a perbeli szerződés megkötésekor már alkalmazta. Teljesült az ügyben az rPtk. 205/B. § (1) bekezdésében foglalt elvárás is: a perben vizsgált lízingszerződésben hivatkozott, ahhoz fizikailag is hozzákapcsolt üzletszabályzat azzal, hogy azt az I. rendű alperes megismerte és elfogadta, részévé vált a szerződő felek megállapodásának.

[31] Egyetértett a Kúria a jogerős ítélet álláspontjával a felek lízingszerződésének devizaalapú minősítését illetően is. Nem zárta ki a felek közti jogügylet devizaalapú jellegét a szerződésben alkalmazott konstrukció, a tőketartozás és a lízingdíj forintban való meghatározása. A

devizaalapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatos perekben felmerült egyes elvi kérdésekről szóló 6/2013. PJE határozat (továbbiakban: 6/2013. PJE határozat) szerint - amely az 1. pontból kitűnően nemcsak kölcsön- és hitelszerződésekre, hanem pénzügyi lízingszerződésekre is kiterjedő tartalommal bír - a devizaalapú kölcsön lényege, hogy az adós tartozása devizában keletkezik, a folyósításra és a törlesztésre pedig forintban kerül sor. Tartalmazza a jogegységi határozat indokolása azt is - a vizsgált szerződéstípusok közül a kölcsönszerződésre modellezve -, hogy devizaalapú kölcsönügyleteknél a kölcsönösszeg meghatározásának egyik tipikus módja, hogy a felek a kölcsönt forintban határozzák meg, de a szerződés egyéb rendelkezéseiből következően egyértelmű, hogy a kölcsön devizában kerül megállapításra, a szerződésben meghatározott időpontban az ott meghatározott pénzintézet deviza vételi árfolyamának figyelembevételével, és ezt az összeget, valamint annak járulékait kell az adósnak forintban visszafizetnie az irányadó árfolyamon számítva. A vázolt konstrukció megfelelően irányadó pénzügyi lízingszerződések tekintetében is [6/2013. PJE határozat indokolása III. 2.a) pont, rPtk. 200. § (1) bekezdés].

[32] A felülvizsgálati kérelem érvelésére tekintettel rámutat a Kúria, hogy az rPtk. hatálya alatt kötött pénzügyi lízingszerződés az rPtk.-ban nem nevesített, atipikus szerződési forma, ezért a lízingszerződés futamidejének végét megelőző felmondáson alapuló elszámolásra alapvetően magát a lízingszerződést, a felek megállapodásával lefektetett elszámolási szabályokat kell irányadónak tekinteni. A futamidő lejártá előtt megszűnt lízingszerződéssel kapcsolatban az rHpt. 2. számú melléklet I/11. pontjának rendelkezésén, illetve az rPtk. 319. § (2) bekezdésén túl figyelembe véve az UNIDROIT szabályok kártérítési alapú elszámolásának elvét is, pénzügyi lízing esetén a szerződés felmondásával a lízingbeadó részéről a hátralévő futamidőre követelt lízingdíj tökerésze kártérítési jellegű igény, amelyet a lízingtárgy visszavétele mellett csökkenteni kell - a kárenyhítési kötelezettség, valamint a káronszerzés tilalmának együttes érvényesüléséhez - a lízingtárgy újrahasznosítása, ismételt értékesítése eredményével, a befolyt vételárral. A felmondás a lízingszerződést annak futamideje előtt, a jövőre nézve szünteti meg, a felek további szerződéses szolgáltatásokkal egymás felé nem tartoznak, a már nyújtott szolgáltatás szerződésszerű pénzbeli ellenértékét azonban teljesíteni kell, ezenfelül a lízingbevevő szerződésszegése miatt kártérítésként érvényesítheti a lízingbeadó a szerződésszerű teljesítés elmaradásával bekövetkezett kárát (költség, elmaradt haszon).

[33] Megalapozottan hivatkozott a felülvizsgálati kérelem arra, hogy az adott ügyben első fokon eljáró bíróság nem követelte meg a felperestől keresete ténybeli alapjának megfelelő részletességű - ellenőrizhető ténybeli, illetve számszaki adatokon nyugvó, egyúttal a szerződés vonatkozó rendelkezésének, illetve az irányadó hirdetménynek megfelelően - előadását; sem annak tételes megjelölését, hogy a követelt összeg, a kereseti igény egyes összetevői pontosan mely szerződéses rendelkezésen alapulnak, a felperes azokat milyen számítás eredményeként, mely időszakra, mely szerződéses rendelkezés alkalmazásával határozta meg, sem pedig abban a körben, hogy a felek jogviszonyának fennállása alatt és arra kihatóan a felperes módosította-e általános szerződési feltételeit, amelyre a szerződésük részévé vált üzletszabályzat X.3. pontja az ott írt rendben feljogosította. A felperes az F/18. alatt csatolt „Tartozáskimutatás” címet viselő iratában - a vonatkozó bizonylatok száma, az azokban megjelölt fizetési határidő és a számlaösszeg megjelölésével - csupán felsorolta követelése összetevőit a felmondás ideje szerinti elhatárolással, követelése előzőeknek megfelelő magyarázatát és ténybeli alapját a perben nem adta elő, sem a 2017. április 28-i iratában, sem azt követően.

[34] Az előzőekből következően nem állapítható meg az ügy jelen szakaszában, hogy a felperes pontosan melyik, mikortól hatályos üzletszabályzatának, mely adott rendelkezése alkalmazásával, miként, mely időszakra, milyen mértékben számította fel kereseti igénye egyes összetevőit. A

kereseti tényelődés hiá-nyosságai miatt - ahogy arra az I. rendű alperes az érdemi védekezésében (2017. november 24-i, 2018. március 24-i irat), valamint azzal egyezően felülvizsgálati kérelmében helytállóan utalt - nem lehet állást foglalni többek között a lízingszerződés felmondásával két tételben is (3 764 373 + 82 450 Ft) esedékessé tett árfolyamkülönbözlet felől, sem a lízingszerződés fennállása alatt kiszámlázott árfolyamkülön-bözlet jogszerűségéről, vagyis arról, hogy azt a felperes a lízingszerződés tartalmának megfelelően, a rendkívüli árfolyameseményre vonatkozó rendelkezések szerint számította-e fel, a PLA/2005.06.01. számú üzletszabályzat I.17., VIII.3. pontjainak alapul-vételével. Ugyanígy nem bírálható el jelen állás szerint a késedelmikamat-követelés megalapozottsága sem, a vonatkozó, alapul vett tartozás, a kamatszámítási időszak, a kamatmérték megjelölésének elmaradása miatt. Helytállóan utalt a felülvizsgálati kérelem arra is, hogy az ügyben eljáró bíróságok az I. rendű alperes lízingszerződésből eredő tartozásának összegszerű megállapításához az egymásnak maradéktalanul meg nem feleltethető iratok, táblázatos kimutatások közül kellő ténybeli és számszaki levezetés, illetve alátámasztás nélkül fogadták el a kereset adatait. A perbeli lízingszerződés felmondásáig felszámított tételeket, a felmondással esedékessé tett követelést, az egyes összetevők mértékét a felperes felmondását tartalmazó irat és az F/8. alatti tartozáskimutatás eltérően tartalmazta. Mindaddig, amíg a felperes nem teszi egyértelművé, hogy üzletszabályzatának a felek jogviszonyára kiterjedő módosításával vagy anélkül, adott kereseti tételt mely üzletszabályzata adott rendelkezésének alkalmazásával számította fel, nem állapítható meg a hivatkozott közérdekű perben hozott ítélet jelentősége vagy relevanciájának hiánya sem az ügyben.

[35] Helytálló volt a felülvizsgálati kérelem arra vonatkozó hivatkozása is, hogy elmaradt az ügyben a szerződés felmondása idején lejárt, a perben vitatott I. rendű alperesi tartozás bizonyítása, ennél fogva a felmondás jogszerűségének feltárása. A kereset elbírálásához - az I. rendű alperes védekezése miatt - tisztázásra szorult a perben, hogy a perbeli lízingszerződés felmondásának idején megvalósult-e az I. rendű alperes szerződésszegése, fennállt-e fizetési késedelme, lízingdíj-, illetve egyéb fizetési hátraléka, arra alapítottan szerződésszerűen gyakorolta-e a felperes a felmondási jogát és tette lejárttá a lízingbevevő valamennyi fizetési kötelezettségét.

[36] Adott ügyben az árfolyamkockázat viselésének a keresettel érvényesített követelés számításának alapjául szolgáló szabályozása - a lízingszerződés részévé vált üzletszabályzat későbbi módosításának lehetővé tétele miatt - ugyan nem állapítható meg egyértelműen a bizonyítási eljárás eddigi eredménye alapján, mivel azonban a felperes és az I. rendű alperes - a korábban részletezettek szerint - a PLA/2005.06.01. számú üzletszabályzatot tették a közöttük létrejött lízingszerződés részévé, a Kúria az alperesek érvénytelenségi kifogásában, valamint a felülvizsgálati kérelemben foglaltakra figyelemmel a PLA/2005.06.01. számú üzletszabályzat árfolyamkockázatra vonatkozó kikötéseivel kapcsolatban az alábbiakra mutat rá.

[37] Az árfolyamkockázat a kirovó és a lerovó pénznem eltéréséből adódó, szükségképpen és automatikus következmény [6/2013. PJE határozat III/2. a) pontjához tartozó indokolás]. A kölcsön- vagy lízingszerződés részét képező általános szerződési feltételeknek a kölcsönbe-, illetve lízingbevevő fizetési kötelezettségét, így az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötései adott esetben nem világos, nem érthető jellegük miatt, a kikötések tisztességtelenségén keresztül idézhetik elő a szerződés érvénytelenségét. Az általános szerződési feltételekben szereplő, az árfolyamkockázat mibenlétére, tartalmára, viselésére vonatkozó kikötés akkor világos és érthető, ha az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára felismerhető, hogy a számára kedvezőtlen árfolyamváltozás korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának felső határa nincs (2/2014. PJE

határozat III/1. pontjához tartozó indokolás). A világos és érhető megfogalmazás, illetve az átláthatóság elvéből következően - amelyet az Európai Unió Bírósága többek között a C-26/13. számú ügyben hozott ítéletében is értelmezett - a vizsgált szerződéses feltétel tekintetében a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni a szerződéskötéskor, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, árfolyamkockázat esetén azt, hogy a jövedelme szerinti pénznem leértékelődésével annak hatása a fizetési kötelezettségére korlátlan. Nem fogadható el a pénzügyi intézményt terhelő tájékoztatási kötelezettség teljesítéséért, ha a fogyasztó több, külön okiratban szereplő szerződési feltétel együttes értelmezése, vagy több rendelkezés egybevetése alapján csak kikövetkeztetni tudja az árfolyamkockázat mibenlétét, fizetési kötelezettségére gyakorolt hatását. Amennyiben a szerződési feltételek összetett, nem áttekinthető szerkezeti kialakítása miatt az árfolyamkockázattal kapcsolatos összefüggéseket - az eltérő helyen lévő kikötések felkutatásával és értelmezésével - magának a fogyasztónak kell megkísérlnie azonosítani és felismerni, az általános szerződési feltételek érintett kikötései nem tekinthetők világosnak és egyértelműnek.

[38] A felperes és az I. rendű alperes - a már említettek szerint - devizaalapú lízingszerződést kötöttek egymással. Az egyedi szerződés utal a kirovó és a lerovó pénznem eltérésére, mértékadó devizanemként ugyanis a svájci frankot (CHF) jelöli meg, a lízingdíjtartozás, a fizetendő lízingdíjrészeket pedig forintban adja meg. Az árfolyamváltozás lehetséges elszámolási módzatai közül az I. rendű alperes a szerződésben foglaltak szerint a fix törlesztőrészekkel rendelkező devizaalapú finanszírozást („HAVI FIX” konstrukció) választotta. Ezzel kapcsolatban az egyedi lízingszerződésben a következő tájékoztatás szerepel: „A kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) elszámolása a futamidő végén történik. A fizetendő kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) esetén a futamidő - azonos törlesztőrészek mellett - meghosszabbodik, a visszajáró kamatváltozás II.-t (árfolyamváltozást) a lízingbeadó visszautalja a lízing-bevevőnek.”

[39] A PLA/2005.06.01. számú üzletszabályzat I.7. pontja a „HAVI FIX” konstrukcióval kapcsolatban rögzíti, hogy amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a kamatváltozás II. elszámolása a futamidő végén történik, ha a futamidő alatt nem következik be rendkívüli árfolyamesemény. A mértékadó devizanem fogalma alatt az üzletszabályzat I.11. pontja szerint az egyedi lízingszerződésben meghatározott devizanemet kell érteni azzal, hogy amennyiben a mértékadó devizanem forint, úgy értelemszerűen a kamatváltozás II.-re és a kamatváltozás III.-ra vonatkozó rendelkezések nem kerülnek alkalmazásra. A mértékadó árfolyam az üzletszabályzat I.16. pontjának fogalommeghatározásából kitűnően a mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi lízingszerződés létrejött napján. Rendkívüli árfolyameseménynek az üzletszabályzat I.17. pontja értelmében az minősül, ha az árfolyam legalább 150%-kal magasabb, mint a mértékadó árfolyam. A kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) az üzletszabályzat I.18. b. pontja szerint a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet: kamatváltozás II = fizetési kötelezettség x (fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam / mértékadó árfolyam - 1). Az esedékessé vált lízingdíjakra jutó kamatváltozás II.-t a lízingbeadó az üzletszabályzat II.4. pontja értelmében utólag - a hirdetményben közzétett gyakorisággal - terheli ki, amennyiben a még ki nem terhelt valamennyi kamatváltozás II. összege legalább a hirdetményben meghatározott mértéket eléri. A szerződés megszűnéskor a lízingbeadó a ki nem terhelt valamennyi kamatváltozás II.-t kiterheli, illetve jóváírja.

[40] A „HAVI FIX” konstrukcióval kapcsolatban az üzletszabályzat VIII. pontjában speciális rendelkezések is szerepelnek. A VIII.1. pont kimondja, hogy a lízingszerződés futamideje a felek minden egyéb külön jognyilatkozata nélkül meghosszabbodik a kamatváltozás II. megfizetésére

rendelkezésre álló fizetési határidő időpontjáig. Az esedékessé vált lízingdíjakra jutó kamatváltozás II. a VIII.2. pont szerint a lízingbeadót a lízingdíjak fizetési esedékességének napjával illeti meg azzal, hogy a kamatváltozás II. teljes összegét a lízingbeadó az utolsó lízingdíj esedékessége napjára (elszámolás időpontja) számítja ki (VIII.2.a. pont), a lízingbeadó jogosult a lízingbevevőt terhelő felszámított kamatváltozás II.-re - attól az időponttól kezdve, hogy az a lízingbeadót megilleti, az elszámolás időpontjáig terjedő időszakra - a kalkulációs kamatlábnak megfelelő mértékű kamatot felszámítani azzal, hogy köteles a lízingbeadót terhelő felszámított kamatváltozás II. összegével annak felszámításakor a lízingbevevő felé fennálló kamatváltozás II. követelését csökkenteni (VIII.2.b. pont), a kamatváltozás II.-t a lízingbevevő havi részletekben fizeti meg oly módon, hogy a fizetendő részletek nem haladják meg a mértékadó lízingdíj összegét, az első részlet esedékessége pedig az utolsó lízingdíj esedékességét követő 30. nap (VIII.2.c. pont), a lízingbevevő jogosult a még nem ki nem fizetett részleteket egyoldalúan megváltoztatni, amennyiben a kalkulációs kamatláb változik (VIII.2.d. pont), a felszámított kamatváltozás II.-vel kapcsolatos elszámolás időpontjában a lízingbeadót terhelő kamatváltozás II.-t pedig a lízingbeadó az elszámolás időpontját követő 10. munkanapon belül megfizeti a lízingbevevő részére (VIII.2.e. pont). Végül az üzletszabályzat VIII.3. pontja kimondja, hogy rendkívüli árfolyamesemény bekövetkezte esetén a lízingbeadó jogosult az esedékessé vált lízingdíjakra jutó kamatváltozás II.-t a rendkívüli árfolyamesemény bekövetkeztét követően a lízingszerződés futamidejének lejártát megelőzően kiterhelni.

[41] Külön kifejezett magyarázatot, tájékoztatást a PLA/2005.06.01. számú üzletszabályzat az árfolyamkockázat mibenlétére, annak a fogyasztó I. rendű alperes fizetési kötelezettségére gyakorolt hatására vonatkozóan nem tartalmaz. Nem tekinthető ilyen kifejezett magyarázatnak az üzletszabályzat I.18.b. pontja sem, ez a pont ugyanis csak egy a fogyasztó számára sem az összetevőit, sem a végeredményét tekintve nem számszerűsíthető, nem értelmezhető matematikai képletet rögzít, az árfolyamkockázat lényegének, gazdasági következményeinek szöveges magyarázatát nem adja.

[42] Az üzletszabályzat ismertetett kikötései alapján azt az I. rendű alperes valóban számításba vehette, hogy a perbeli lízingszerződéshez kapcsolódik árfolyamkockázat, azonban annak konkrét lényegét, mibenlétét, a fizetési kötelezettségére gyakorolt hatását, továbbá azt, hogy kockázatviselésének nincs felső határa, az üzletszabályzat több, különböző helyen, nem áttekinthető szerkezetben szereplő, számos esetben egyébként is homályos megfogalmazású szerződési feltételének együttes értelmezése és egybevetése alapján legfeljebb csak kikövetkeztetni tudta. Az általános szerződési feltételek ilyen szabályozási megoldása viszont nem felel meg az átláthatóság ismertetett követelményének, nem tekinthető világosnak és egyértelműnek.

[43] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az ügyben eljáró elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

[44] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak mindezek figyelembevételével kell elbírálnia a felperes keresetét. (*Kúria Gfv.VII. 30.024/2019.*)